

Täsmällisyyttä kirjallisuusviitteisiin

– vastaus Jouko Mäkelälle

Jouko Mäkelä on kirjoituksessaan Metsätieteen aikakauskirjan edellisessä numerossa esittänyt, että kirjoitusten lähdeviitauksissa on epätarkkuutta, koska yksityiskohtiin viitattaessa ei mainita sivua, jolla asia on.

Tieteellinen kirjoitus perustuu tutkimukseen – sekä omaan että muiden. Viitauksilla liitetään toiseen tutkimukseen toisen tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä. Siten viitattavana asiana ei yleensä ole yksittäinen lause tai sana vaan koko tutkimus. Nykyisissä lyhyissä kirjoituksissa ei myöskään yleensä ole vaikeuksia viitattavien asioiden löytämisessä.

Laajoissa kirjoituksissa, joihin Mäkelä viittaa, ongelmana voi todella olla viitattavien yksityiskohtien löytäminen. Kirjoittajien tulisikin ottaa lukijoiden tarpeet paremmin huomioon ja tarvittaessa käyttää täsmällisempiä viitauksia. Tällöin voidaan mainita taulukon, kuvan, luvun tai sivun numero, mikä sitten lukijaa parhaiten palveleekin.

Kirjallisuusluettelossa lähteen sivumäärän ilmaiseminen kertoo lähdejulkaisun laajuuden, jolloin

lukija voi esimerkiksi päätellä, onko sen tilaaminen kopiaina kirjastosta mielekästä. Aikakauskirjoista artikkelien löytäminen vaatii tietoa kirjoituksen sivuista.

Suurempi ongelma kuin sivunumeroiden puuttuminen viitauksista on hyvän viittaustavan soveltaminen. Kirjoittajan on oltava rehellinen. Toisesta tutkimuksesta on käytettävä lähteenä vain tutkimukseen perustuvaa materiaalia – sitä mitä lähdejulkaisussa on. Lähdemateriaalin on oltava kattavaa ja olennaista. Kuitenkin kirjoittajat käyttävät usein viitemateriaaleina vain sellaisia julkaisuja, joita saavat helposti käsiinsä.

Vakava ja hyvin yleinen ongelma on toisenkäden lähteiden käyttö. Lähteinä käytetään tiivistelmä-julkaisuja tai muiden julkaisujen viitauksia. Virheet ja väärät tulkinnat kulkevat julkaisusta toiseen. Tässäkin asiassa on kysymys hyvästä viitauksikäytännöstä ja rehellisyydestä.

Seppo Oja, toimittaja